

ның боттарының талазын, сағыла-чурумун, күтудің дикің сағыла-чуруму кошпаңа чугаалаа. Ки айтырчыче кичкөзгө күштедиреринч чугулаз демделдиз.

Техникти хандырдыла тырынын талаз-биле лпутатын бодал чоруду чүүдлер база бар. Чикчилция ажалдакчыларын машина-биле хандытынгы-дыр. Ону чилиги органыларга берип турар ыңалчалаа: оок хуваалды чиз чоруду турарына таарзынанын турар. Оон чилиги турар-биле алдыр уягучукуч дарагаларга чыгырлаа машина хой берип турар, оперативти ажалдакчыларын алдыр берип машина албан тургу дег жерлерде —чок.

Хемчегер алдынып турлаа, кем-херек үүгдес чоруктарыны саны өзүп турар, үүгдиз дээш кеземге оонашчугу турларар бол кончуг айылдыгы дөстөр-биле Чөөн-Хемчик райкукумунун дарага депутат М. Б. Донгак ажалыт эгелэн. Херек ажалды турарын демчиле куду боол турарын деңизинде ажаллап турар иштерин профессионал билдирчү чавык-биле тайылылал турар. Ыланган дараалар белетинин чугулаа, тодагар хемчегер алдыны кичкөзгөйге ки

Иштиги херектер килдизинде транспорттуу техникти хандырылганынын айрыгына куусом дарагыза да доктааган. Артык кезтер чедипшезинден, машиналарын минчеп унерини коошпизинде кууду. Уруулуку кый бооп турарындай байдал амылга турктыгы бооп турар дээр чутаалааш, ИХМ-нин таанындан ол талаанын таагарай хемчегер ал, амашиналарнын техникни байдалын чер-черге чедбарын хынал, дуза чедит турарын айткан.

Иштиги херектер минтерстоууну структуралда кооруу дугредиде чутаалааш, кичооней миндыг чучуле улгаи: атири херектер килдизин адыларын удуртулга вынмында деп турбас кылдычагыс началыштиниз алуна кийиринири чутузыл сачаадаан.

дын экинчидеринин талашына биле хемчеглер дугайында дыйнадыглары социал халык дыйрылга министрлиги орнотулгачылары А. С. Владимирский-Данилов олар кылган Социал халыкдыктага көндүгөн ашка-хөргөккүн ажалламын дугайында болучуга болган. Ол талашыбыз тодарай доктаал хулаппа дигин.

Семинарның киржиңчиле чаа хоюду-биле ажилдаанын негедлерин өөрчүтүрү, арга-дурулга солук калнар. Хоойлуга хамарытыр үнгөн дүрүмнерин немесде туул кылдыр олар алынар, оңу дурутуга болдуру болгаш ажилгаар талашы-бөргөжөк материалдары хулаппа алган.

(Бистия корр.)

дын ээсикдеринин талаа биле хемсегер дугайык дуннадыгларын социал хуулыг министринин ораа чылары А. С. Владимиров, А. С. Чанзан олар кылган Социал хандырылгага не дуген акша-хорегинин акша-далынык дугайында бичугаа болган. Ол талазы-бичугаага докталай хуулап кылдырган.

Семинарнык кыржикчиле чаа хоойлу-биле ажилдаа-нык негелдесерин өөрө турга, ара-дуржулга солук калпактар. Хоойлуга хамзыр тыр үген дүрүмнерин негизде чүүл кылдыр олар алаптар, оңу дуртулга болдуру болган ажилгаар талазы-бичугаага материалдарны хуулаа алган.

(Бистия корр).

болза, мында бараан чегей, чагылдазын бригада төвү ден барып ап турар.

Амгы үеде оларнын сергдериниң кинти байдалы эи Ынчанганш 1991 чылда бир сергден не бир килограмм дүктү кыргымыр хүлээлгед ажылдан турар.

Арагачы ДОНГАК.
Чадаана.

арын, 1991 ч. февраль

СЕТКИЛ МУНГАА

Экин, өңүк, чепил келдим.
Элең-дөө бол, мунгаралым.
Холдарымча чада тут ам,
Соок кускаан күлөөл азым.
Адыр, адыр, халыр болайн.
Артың-калган назымым
далаштырбайн.

Чырык черден чарырым
Чылдагаан—мунгарал бе?
Кеңен сеткил мунгаа эртин,
Кезек каада туттунунам,
далашпайн.
Өйтү келгем — оомургаар;
Өлүм мезээ өңүк болбас.

Шаптыр-оол СУВАН.

АВАМ ЧАГЫ

Орунтар-даа олуга.
Оваарың-даа курттап чор
Хөкүк алам чагыт-сөзү
Хөрөөн иштин өйү.

Оларымдай башым орда,
Ооргане чилет бекке
Карап тилеп аразыда
Калатаным.

Аларга-даа, итүл-
Алар-пүрүм арыг болган
Ырза сынчыг толуктар

Стел, сайдай хулаашпас
Чамдыктарым аалым.
Чыгып-чагай көзүлө.
Кара сагым, адааргалым
Катай хойлаң
Ыдыгларым өптү
Ылаң оя башым чор ден
Эртим алам чагып, сургал,
Этким суйбал чоран

Монгул ДОРЖУ.

Аяк шайны
ААРТАП ОРА...

Шүлүк кыдыраажындан

БАШКА ЙӨРЭЭЛ

Анымаада чаным салбайн,
Бажым дүтүн суйбай бээр
мен.
«Баштайгы хар дүйшөңдү»
— деп,
Амгырактар кыжырылар,
Чажыргаш чорор, силерим
шып,
Чалым чылдар эгиттимек.
Өбөксөдө хөкүк бажым
Өскөлөрө мөгөйөй аыл,
Бодат амаа турбаан болза.

Бо-даа шүлүк кайгы тыйтыр,
Ыңчангышты эргеленип,
Ында-хаа суйбаар-дыр мен.
«Хааржакка» чылдыса-ла,
Кайың чарым бээр деп бис.
Өлө бажым—ылдык судем,
Өлүмүз-даа бодум ол боор.
Баш чокта түрктүң-даа
Бары-чоту дөмөй-дир ийиң.
Оруу-чоту атеизм ийит,
Борбак бажым хайырлаңы—
Бодалдарым эртинек.

ОРУУВУСТУН ЭГЕЗИ

Шылдагыным, могаанымдан
«Чыргал сүткө» халпак
болдум.
Улаткан чок катты, хөкүгү
Уруг эжим оттурушту...
Ийиң түрөк дааны аты
Ийиң отту түшүрүштү...
Оруу чылдар эртин-даа боа,
Оруу-чоту атеизм ийит,
Маргымж чок сеткил-дир,
Маана чүмө немес боор сен?
Сарыг-оол КУУЛАР.

Телевидение

ФЕВРАЛЬ 11

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

6.30 «Эртен», 9.00 «Кон-
такт». Экономиктин допчу-
дал. 9.15 Мультифильм. 9.35
«Херек Пенюкова болган». 9.45
«Уран-чечен фильм». 10.10
«Фламенко» ансамблдин
концерти (Испания). 11.40
Эртем-тайлыбырлыг фильм.
12.00 Медээлер. 12.15 «Со-
нуургаас болууда» —
дыкнава. Баштак-хөгжөш-
кенин программа. 13.15—
14.20 «Чалпынаа». Ч. Ча-
лпынны музыкалыгы фильм-
балет. 15.00 «Амгытандан
артык ынаным». 1-ги фильм.
(Польша). 15.55 «Сынык
чалпынарлыг куш». Алек-
сандр Дейнека. 16.35 Хөг-
жүм эртинек. В.А. Моцарт
биле Р. Шуманн чогаалда-
ры. 17.30 Уруглар шагы.
18.30 Медээлер. 18.45 «Ры-
нок хоюлдарын өзүгара». 19.15
«Контакт». Экономик-
тин допчудал. 19.30 «Монгул
хөлдөр». Уран-чечен фильм.
21.00 «Уе». 21.45 В. Шен-
спир. «Оттекло». Фильм-
шын. 00.30 «Чүгүлө музюн».

ФЕВРАЛЬ 12

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

6.30 «Эртен», 9.00 Чүгү-
ла репортаж. 9.15 Теле-
фильм. 9.30 Уруглар шагы.
10.30 «Монгул хөлдөр». 12.00
Уран-чечен фильм. 12.00
Медээлер. 12.15 «Диаз.
Владимир Чекакин». Фильм-
концерт. 13.15 — 14.20
«Чүгүлө музюн-холда». 15.00
Уран-чечен телефильм. 15.00
Чүгүла репортаж. 15.20
«Амгытандан үнелит ыла-
ныш». Уран-чечен фильм.
2-ги фильм. 16.25 «Чалпын-
чотун билеп тур мен». Теле-
фильм. 17.10 Мультифильм.
17.30 СССР-дин ИХМ-ини
министрия орадакчызы
С. Г. Лисаускастың чугаалы
18.45 «Рок-кичел». Уруг-
лардык хөгжүм кылуу. 18.50
Медээлер. 18.45 «Өскө ки-
жиниң сүмелери». 19.30
ТТ-ге Пекин телевидениниң
презентациясы. 19.50 «Улук
идид хана». Телефильм.
(КНР). 20.10 «Көк дүңгө-
зыннер». 1-ги сериялык
Уран-чечен фильм. (КНР).
21.00 «Уе». 21.45 «В биле
холда». 2-ги программа көргүзүп тур.
22.30 ТТ-ниң акырында
Пекин телевидениниң «Кыдаг
рышарлар». Уран-чечен те-
лефильм. 1-2 сериялары.
00.05 «Улук туркучушун». 5
сериялык Уран-чечен те-
лефильм. 1-ги сериялык
01.10 — 02.00 «Шаадакы
иннола ыланаш». Оперетта
артистериниң концерти.

ИЙИГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 Эртинги гимнастика.
8.15 Эртем-тайлыбырлыг
фильм. 8.35: 9.35 Литерату-
ра. 9 класс. М. Ю. Лермон-
тов. Хосталга ынанкылыг
дирина. 9.05 Итали дил.
10.05 «Великобритания бу-
гун». 10.35: 11.35 Астроно-
мия. 11 класс. Хүн. 11.05
Орус тугаа. 12.05 Ф. Пуле-
ноктин романстары. 12.25
«Планета». 13.25 Олег Ки-
рошниниң концерти. 13.55
Мультифильм. 14.25
Фильм-концерт. 14.50 — 15.20
«Географ Мостовой база өс-
көлөр». Телеочык. 16.25
Хаак спорт. Делегей чемпи-
онады. 10 км. Эр кижилер.

ИЙИГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 Эртинги гимнастика.
8.15 Эртем-тайлыбырлыг
фильм. 8.35: 9.35 Физика.
11 класс. Лазерлер. 9.05
Француз дил. 1-ги чылм.
10.05 Француз дил. 2-ги чыл-
м. 10.35: 11.35 Хөгжүм. 6
класс. Орус улустун ырла-
ры. 11.05 Бистин садымыс.
12.05 Галина Бесселина ыр-
лар. 12.25 «Мынчаар чурт-
тап чор мен». Телефильм.
12.55 В. Тендров. «Ыгича
келе». Телефильм. 14.05 Рит-
минг гимнастика. 14.35 —
15.00 Ф. Менделсон. Кон-
церт. 16.25 Хаак спорт.
Делегей чемпионаты. 5 км.
Херэжениер. 17.30 Мульти-
фильм. 17.45 «Вертикаль».
Енисейск хоорайны тогу-
зу болган бүтүгү аманды-
рамын дугайында.

КЫЗЫЛДАН

17.40 «Дыбаштыг кол-
паше үнүшөн». Уран-чечен
фильм. 18.50 Уругларга
дамчыдылга. 19.20 «Тыла
чурда». 19.50 Медээлер.
19.55 Чаралдар.

КЫЗЫЛДАН

20.00 «Тамчытыг улур-
нар, чаштар». 20.15 РСФСР
тоорайларының телестудия-
лары. «Дарганың берге чы-
ды». Поннар-Ола. 20.55
Коллаж. 21.00 «Уе». 21.45 —
00.10 «Бис — силерниң
уругларындыр бис». Уран-
чечен телефильм. 1-2 сериа-
лары.

КЫЗЫЛДАН

20.00 «Тыла ТВ» коммер-
ция телестудиясы көргү-
зүп тур.

УШУ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

18.00 Россияның национал
симфониялыг оркестриниң
презентациясы. 19.00 —
20.00 Кокшыл спорт. Деле-
гей чемпионаты. Эр кижилер.

УШУ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

18.00 Россияның национал
симфониялыг оркестриниң
презентациясы. 19.00 —
20.00 Кокшыл спорт. Деле-
гей чемпионаты. Эр кижилер.

ТОЖУЛАРЫМ

Аргаарыг кирерге-ле,
Аал-чүрү утундулар,
Ал-меч болгаш балым.

Амгырдыкы артыма баар:
Алгыс тайга
тыныштылар —
Ал, Кол, Бараан —
тожуларым.

Чыгып бажым, чыгып
орун —
Чыргал сүрүп,
Чычым, торгу хөшөр
кедилп.

Чыдымдайым
кояртагас:
Барын-чотун дөсө
көржүр

Бараан, Ал, Кол —
тожуларым.
Дүтүгө тейлей-тейлей,
Өөрүшкүзү чаалап алган.
Өскө-башка чоннар-биле
Өөр-өкөр болу берген:
Кожга-хөлбөзүл турттап

Кол, Ал, Бараан —
тожуларым.
Төсө тылдаар ховуларым
Тес-Хем чурттуг
болууда-лаа,
Чары жууңу, сыннар
кезилп.

Чадырынга хонун чоран,
Дадыла дүшкө кирер
Тайга чонун — тожуларым.
Чооду КАРА-КУСКЕ.

Кызыл тоорай. Красноармейская, 100

КЫСКА БОЛГАН ТУДУМ

(Шоодулуг тоол)

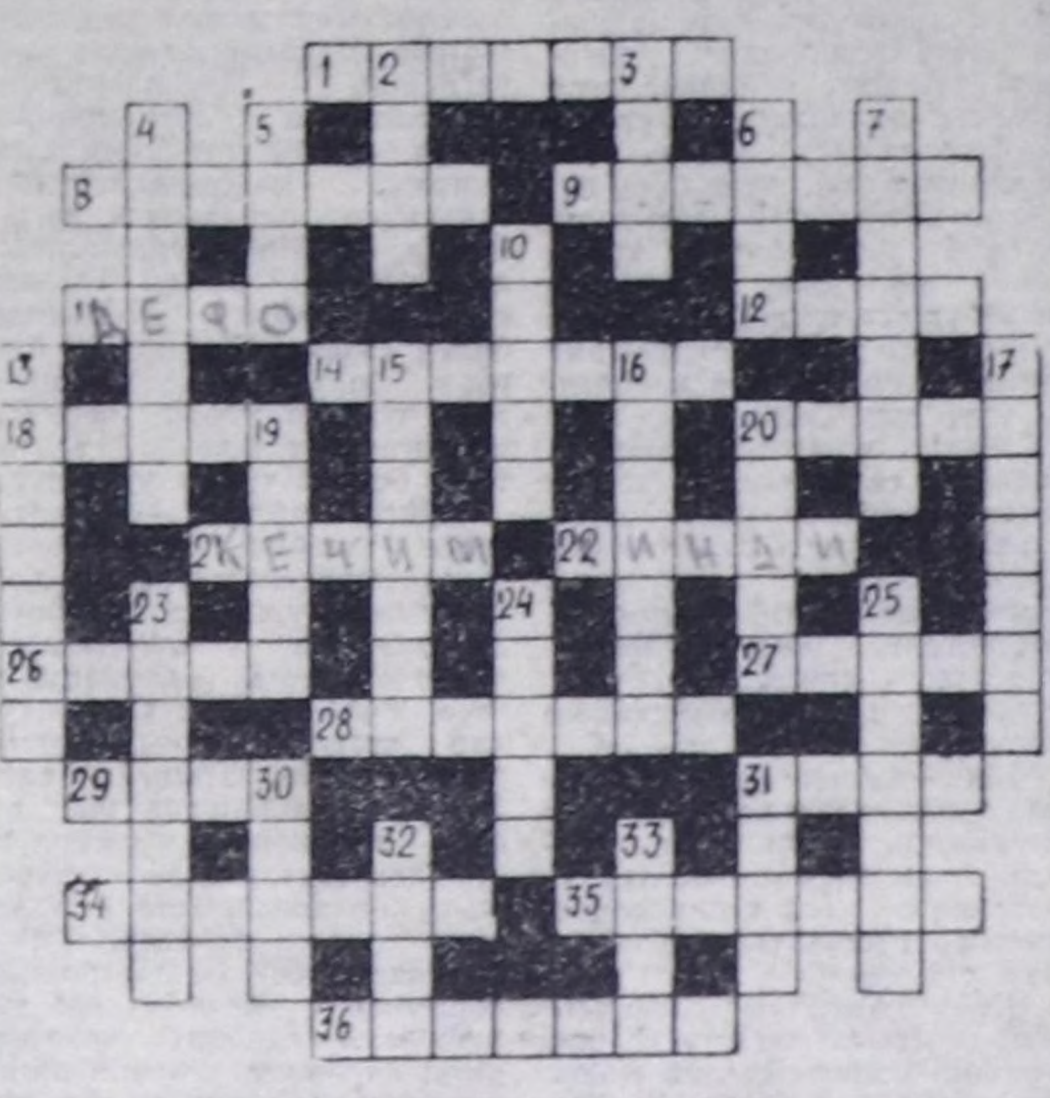
Кооператор Иван бирле
катал улуг хоорайке салды.
Салдыкта ылан айтканым.
кан. Ашаа чоруп турда, ка-
дайы мычча дептир.
— Ажыл-хөдөө дугайын
доп-дораан дынадыр сен,
көрөм, ол эвес болза, хей
черте саягыным аарым бол-
гай.
Демгиз улуг хоорайга
чүү-хөөвүн сайгарып чоруп
турда, эеп чанар уе чедө
хонуп келген дивес силе
бе. Бараанын сатылканаш,
акмашын шоодайлапкан мын-
дыр де. Почтага барган,
надайыкы телеграмма салыр
бодан алган. Балтай мында
сөстөр бижип алган. «Эртим
Марил! Салдыг-сарылтам
шутту эки болду. Чанарым
ол. Сая Иваным».
Телеграмманы чорудар
мурнууда кезек боданып
тура, саягымы аарып эгелен.
Хей сөстүг телеграмманың
херээ чүл. Хей-ле ашаа ча-
рыгдал аш. Кызырганы
дээр. Ноду илтиде бода-
нып, чугаалатканып турган.
— «Эртим» деп сөстү ап
каалтар болза, телеграмма-
ным ортас чыгар. Оон ам
чүшүзүп дыйраа кезек
боданган. «Сая Иваным».
Мариянына Иван болгай
мен, өскөнү эвес. «Сая Иван»
деп сөстү ап отканан. Оон
база бодундан айтыртыган.
— Каданын адын бижилес
чор бе? Телеграмма дөмөй-
ле бажымкаа баар. Кым-
дан келгени биддингиле
болгай.
«Мария» «Иван» деп
сөстөрүн база шыпып каап-
кан. Мындагы сөстөр арты-
ган. «Салдыг-сарылтам» шут-
ту эки болду. Чанарым ол.
Салдыг-сарылтам эки болган-
да «шутту» деп сөстүн ке-
рээ чүл дөш, ону база ба-
лап кааткан. Эни саттым

КРОССВОРД

ДОРА ДУРГААР:
1. О. Сувакынтың шүдүү.
8. Шөр мал уксааы. 9. Кеш-
тен кылган сава. 11. «Робин-
зон Крузо» аял. 12. Тылаа
дем. 14. Боо. 18. Са-
рыг шажын ламазынын че-
рексели. 20. Француз чогаал-
чы гуманист. «Гаргантюа
биле Пантагрюэль» деп ро-
манын автору. 21. Шаада
Тылаа шай хөмөзүл. 22.
Индиялыгың кол дилы.
26. Кики ады. 27. Талжи
чогаалчы. «Бүзүр» деп ро-
манын автору. 28. Уүр
хөгжүм херексели. 29. Азы-
р амгытат төлү. 31. Айт
херексели. 34. Школага
өөрөнөр эртем. 35. Эмч.
36. Стүттен кылган жем.

УЗУН ДУРГААР:
2. СОР-де хөл. 3. Казы-
мал кыяар чүлү. 4. Тылаа
дем. 5. Уран чүдүзүң бир
хемир. 6. Соон чөпкөс. 7.
Тыла чогаалчы. 10. Тыла
он. 13. Өт азы бажым ке-
ээ. 15. Шериг эрте. 16. Ди-
ниң каан демір дээрбектер.
17. Суг чөмшүг суг амы-
нын. 19. Аюуны ажал-агай
ажылдакчыны. 20. Радио-
активтүг элемент. 23. К. Ку-
дамыны «Он бир» деп
лианын маадыры. 24.
Сарыг шажын хурузунун
ламалы. 25. Тылаа сүрү. 30.
Ноду культура чери. 31.
Өтүмүт аныгыш. 32. Ба-
зычыны херексели. 33.
Азырал амытан.

Сергей САЛЧАК тургу-
сад.

КИНО

ФЕВРАЛЬ 9-ТА
«НАЙЫРАЛ»: «Зеленая
кобра» 9.00, 11.10, 15.20,
17.30, 19.40, «Оцеола»
(ГДР) 13.20 шаңтарда.
Видеоал: «Поиск» 10.30,
12.30, 14.30, 16.30, 18.30
шаңтарда.
«ПИОНЕР»: «Конек-Гор-
букос» 9.20, 10.40, «Конек
атамана» 12.00, «Беспре-
дел» 14.50, 16.50, 18.50,
20.50 шаңтарда.
«КАА-ХЕМ»: «Человек из
черной «Волги» 13.30,
15.20, 17.10, 19.00 (узат-
кан) шаңтарда.
«ВОСТОК»: «Сети любви»
10.20, 12.20, 14.20, 16.20,
18.20 шаңтарда.
«ПИОНЕР»: «Кинофильм-
ды» 9.00, 12.20, «Оцеола»
10.20, 12.40, «Зеленая ко-
бра» 15.40, 17.50, 20.00
шаңтарда.
«КАА-ХЕМ»: «Беспредел»
13.20, 15.20, 17.10, 19.00
(узаткан) шаңтарда.
«ЕНИСЕЙ» к/б: «Человек
из черной «Волги» 17.30,
19.40 шаңтарда.

ШАГАА ХҮННЕРИНДЕ

Тыламың В. Кок-оол аттыг хөгжүм-ини театрының
көргүзүлгө

Февраль 15-те
Фойгө-Шагаа байырламы
Сценага—тагыс кыжге балет «Бурганга өргүдө
тудары» (композитор П. Геккер).

Февраль 16-да
Фойгө-Шагаа байырламы
Сценага—«Күзөл» театр-студияның пиниз «Дамди-
лама» (авторлары В. Эрдинсеев, Р. Бадиев).

Февраль 17-де
Фойгө-Шагаа байырламы
Сценага—хөгжүм-ини театрының пиниз «Энесай-
Мөгөн» (В. Сеген-оол).
Эгелери 17.00 шаңтарда
Коллективтиг чыгыларын күлөп ап турар.

Кызыл тоорай. Красноармейская, 100

РЕДАКТОР
В. Ф. ЧАДАМБА

ТЕЛЕФОННАРЫ: ♦ редактор — 3.43.31 ♦ приемная — 3.33.01; 3.34.17; ♦ харымсадалыг секретары — 3.34.02; ♦ орадакчылары — 3.45.03; ♦ администратор — 3.36.02; ♦ организационный отдел — 3.36.02; ♦ бухгалтерия — 3.34.08; 3.36.73 ♦ касса — 3.41.23; ♦ редакционная канцелярия — 3.41.18; ♦ культура — 3.39.15; 3.37.11; ♦ социал-демократия — 3.34.57; ♦ репортёры — 3.34.30; ♦ чагаа кидилзи — 3.39.03; ♦ огула — 3.34.03; ♦ корректоры — 3.37.11; ♦ выдиратель — 2.27.41; ♦ содун келбейн барганда — 2.32.75; ♦ бухгалтерия — 3.43.41.

Тыла АССР-дин Ном үндүрер чер, болгырай
болган ном салымына херектериния талаа биле
күрүнө комитетиния типография, Кызыл, Шетин.
кып болган Крайнең кулукчугу, бажым № 1.

Чыгыс № 52.

Индекс 54241.